

zott. Ez ugyan nem csoda, mert ha fogékony, szilárd gáznemű testek, élők, élettelenek, levél, virág, bogár, főstmény, kézírás, fotografia, nők és hímek és víz, a mindenütt jelenlévő víz mind hatnak a varázsvesszős kutatóra, szeretném tudni, hogyan állapíthatja meg: Szeged városa alatt mi van, s minő mélyen van? Hát a Tisza vize nem víz? Ez nem izgatja a varázsvesszőst? A közönséges talajvíz talán nem úgy hat, mint a néhány méterrel mélyebben levő? S mindez nem zavarja? De akkor hogyan van az, hogy a vessző mindenre reagál? — Csak akkor, ha a mester akarja? — Igen, ilyes valami van a dologban!

Ugy gondolom, itt *legtörtentesebb* az, hogy az illető kutató *önmaga higgyen magának*, s aztán — hogy a megbízó ne röstellje a honoráriumot kifizetni.

Jó magam pedig ezek után mégsem érzek bátorságot a mutatkozó nehézségek legyőzésére, s mégis

csak inkább neki fanyalodom a szilurnak, jurának, corénnek, meg kérem, az Amoplotheriumnak.

Végezetül volna egy indítványom. Ha már annyira mindenhez ért ez a fránya varázsvessző, talán jó lenne kibillegetni, hogy esős lesz-e a jövő nyár, (viz kérdés); hideg lesz-e a jövő tél, (szén kérdés); fölmege-e a koronánk, (arany kérdés); lesz-e háboru, (vas, buza meg zab kérdés).

Egyszóval: mondaná meg Herrmann professzor ur, illetve szakértője, hogy ebben az esztendőben boldogabbi lesz-e a magyar, mint a múlt évben volt?

Mert ezt a varázsvessző segítségével könnyebb megmondani, mint azt, hogy van-e, s minő mélyen földi gáz, szén, vas, stb. Szeged területére alatt.

Dr. Gaál István.
egy. tanár.

A födeles hidon.

(Novella.)

— Fiam, vigyázz a feleségedre! — mondta Datki Gáspár édesanyja, s a konyha felé intett, hol Máriskó a vacsorát főzte.

Mintha fejbe ütötték volna, megszedült a hallottaktól Gáspár.

— Mért, édesanyám?

— Majd eljön az ideje, amikor megtudod. Most csak annyit mondok: nyitva legyen a szemed és vigyázz!

Hogy micsoda éjjele volt Gáspárnak, el lehet képzelni. Sötét intelem a saját anyja részéről és borzasztó vád a felesége ellen, melyről azt sem sejtí még: miben támadta, vagy akarja megtámadni a becsületét. Reggelnél tovább nem várt, nem volt türelme a váráshoz. Amint felöltözött, az anyját kereste. Már künn volt az udvaron és a tyukketrec körül matatott. Köszönt és rögtön beszédhez fogott:

— Rettenetes dolgot mondott a tegnap, édesanyám.

— Tudom, fiam, de meg kellett mondanom. A fájdalom jobb, ha hamarabb keresztülesik az ember; mentől inkább halogatja, annál keserveesebb.

— De hát mi baj, az istenért?

— Az, hogy válj el a feleségedtől.

Datki Gáspár visszahökölt ijedtében.

— Miért? Nem adott rá okot.

— Adott, nagyot adott, csak válj el!

— Hát a gyermek?

— Az itt marad, az a tiéd, te vagy az apja.

— Mit hibáztott mégis? Valami okot csak kell adni a törvény előtt.

— Állítsd azt, hogy meguntad.

— Hogy állítsam, mikor nem untam meg? Ez nem igaz! Hiszen, alig várom, hogy lássam, szinte rosszul érzem magamat, ha nincs mellettem.

— Elég nagy gyengeség egy férfiútól! Nem vagy már gyermek, parancsolj a szivednek. Annyival tartozol a szülődnek, hogy a tanácsán járj és ne busítsd. A javadat akarom!

Gáspárt az erélyes hang elnémitotta, nem mert ellenkezni. Nagyon tisztelte az anyját, emellett félt is tőle. Özveggy Datkiné erős akaratú, férfias természetű nő volt, kiből az önállóság annál inkább kifejlődött, mert az ura korán meghalt s neki kellett viaskodni egyedül a sok vagyonehes rokonnal, nehogy elherdálják a kicsi árva birtokát. A fiát óvta széltől, esőtől; mezitláb sohasem engedte járni s a szilaj pajtasoktól

eltiltotta; emiatt annyira pipogya legény vált belőle, hogy még tizenégy esztendő korában is az anyja fersingét fogta, ha együtt mentek valahová. A gyámkodás állandó maradt felnőtt korában is; csak enyhült valamit, de nem szűnt meg. Egy lépést sem tett az anyja beleegyezése nélkül: akkor szántott, ha mondotta; akkor vetett, ha rendelte és akkor aratott, mikor ő látta jónak. Szóval, az igazi gazda nem Gáspár volt a házban.

Most sem tudott az anyja befolyása alól menekülni, pedig ez a szándék egyre jobban szilárdult a lelkében. De nem volt hozzá ereje, nem volt elég bátorsága, attól félt, hogy megsérti. Határozott fellépés helyett szeliden kérdezte:

— Nem mond semmit édesanyám, hogy mi rosszat cselekedett Máriskó?

— Méltatlan rád.

— Megcsal?

— Ezt nem mondtam. Egyébiránt semmi sem lehetetlen. Jobb elejét venni a dolognak, minthogy késő bánat legyen belőle.

— Ez csak gyanu, édesanyám, alapja sem igen van.

— De engem nem tisztel eléggé! Értsd meg, fiam.

— Nem tiszteli eléggé édesanyámat? Az én anyámat!

— Jó — sóhajtott mélyen Gáspár — ha kívánja, elválok, csak a módját nem tudom, hogyan.

— Küld el, haza az apjához, a többit majd eligazítja az ügyvéd. — Így történt egészen, szinte szóról-szóra, hogy Datki Gáspár utját a feleségétől más irányba fordította és az életét megmérgezte. Mert eleinte, két-három nap, ment a dolog valahogy, tüzelte a harag és méltatlankodás; de amikor nem hallotta többé Máriskó csendes, apró lépéseit, sem a ruhája zizegését, sem pedig a gyermeke kacagását és sirását, azt hitte, hogy megbolondul a magános létben. Hanem, mihez nem szoktatja hozzá az idő az embert? Lassan-lassan a Gáspár lelke is elfásult, kezdett belétörödni, hová ennek így kell és nem szabad másképp lenni; a jó Isten meglátogatta, ő mérte rá a csapást, áldassék szent neve érte.

Mikor a gagyi fogadóhoz ért, pirulni kezdett a hajnal. De Tordátfalva felől félelmes fellegek özönlöttek, melyek a pillanó fényt hamar homályba szőtték. Az ég is csattogni kezdett, a villámok cakkos vége messze. Martonos határában tünt el. Gáspár nem tudta, mitévő legyen. Megállott egy percre a korcsma

előtt, de a lovak nyugtalanul kapálóztak, a csás fel is ágaskodott és ki akart vágni a hámsztrángból. Beállott hát a szin alá, úgy várta az idő mulását. Félóra alatt a szél iránya megváltozott s a felhőket lefelé sodorta. Andrásfalvának, Datki Gáspár folytatta az útját. Két lova idegesen kapkodta lábait, a füllük neki-hegyeződött, egy-egy dörrenésre szűkülőni kezdettek, az utnak hol a jobbik, hol a baloldalára csaptak által, valóságos szerencse, hogy be nem rántották valami mélységbe.

Hát a felesége? — ötlött hirtelen az eszébe Gáspárnak. Mi lesz vele ebben az itéletidőben? Nem gyenge asszonynak való ilyenkor a kóborlás. Az apja lovai zabosak, vadak s ha valami ügyetlen kocsisra bízta, kárt tesznek még az emberéletben is. Vissza akart térni, hogy elébbük menjen; de lehetetlen dolog volt a lovait megfordítani. Hiába húzta a gyeplőszárat, a megszállajodott állatok vakon rohantak előre. Szentábrahám végén hullani kezdett az eső. Ugy szakadt, mintha csöbörrel öntötték volna felülről. Alig várta, hogy a fődeleshidat elérje és szárazra jusson. Ugy állott meg rajta, hogy két szekér helyét foglalta el. Más lássa, mit csinál. — gondolta — de az asszonynak hely kell, azt nem ütheti a zápor, a fergeteg nem gyötörheti. Pár perc múlva atyhai szeszesek érkeztek, négy-öt szekér egymásután.

— Csak már jönne Máriskó! — fohászzkodott magában Gáspár.

Messziről szekérsörgés hallatszott időnként, mikor a vihar zugása el nem nyelte.

— Istenem, csak ő volna! — könyörgött ismét.

Csakugyan, két vágató ló közeledett, alsó Molnár Gergely csikói. A kocsis hátradőlve, megécsiztett karral tartotta őket; a hátulsó ülésen ide-oda ingó esőernyő, alatta egy nagykendőbe burkolózott nő látszott, aki ijedten szorongatott ölében valamit. Jóformán meg sem álltak, hirtelen lekapta feleségét és esőernyőtől, az ölében fogdogált valamivel együtt fődél alá vitte s szépen, gyöngéden a maga kocsijára ültette. Azután helyet szorítottak a másik fogatnak is. Amint Gáspár visszatért az asszonyához, őt másodmagával találta: kis fia álmos szeméi nevettek rá a ruha közül, mellyel az anyja takarta be, hogy az orkántól megvédje.

— Nem történt bajotok? — kérdezte Gáspár aggodalmas arccal.

— Nem, — felelt félénken a felesége, aki mindenre el volt készülve, csak erre a jelenetre nem.

— Félttem, hogy elkapnak a lovak s összetörnek.

— Féltettél minket, Gáspár? Sajnálta volna? . . .

A férj lesütötte szemét, egy darabig hallgatott, azután egyik kezével megfogta az asszony kezét, másikkal a gyermek pofácskáját simogatta, majd folytatta beszédét:

— Nagyon féltettelek, Máriskó! Vissza is akartam menni érettetek.

— Milyen jó vagy, Gáspár, áldott szived van — felelt szelíden, tiszta tekintettel. — Tudtam én ezt, nem is haragudtam rád egy pillanatig se. Gondoltam: úgy van jól, ahogy van. Az isten akarja így . . .

— Már nem akarja, lelkem.

— Ki tudja?

— Én tudom!

Megint elhallgattak, mintha időt akartak volna engedni, hogy lelkükből lecsapolódhassék a keserv s egymáshoz édesedjenek újra.

— Megáztatok nagyon? — vette fel a szót Datki.

— Egy kicsit. A nagykendőm vizes, de a ruhámat nem találta eső. Gáspárka egészen száraz, neki jó helye volt az ölében.

— Magatokban engedett el apád éjszaka? Roszszu! tette.

— Eljött volna, de lebeszéltem. Ez a kettőnk ügye, másnak nincs köze hozzá! Hát anyámasszony otthon maradt?

— Otthon.

— Haragszik rám, ugy-e? Pedig keresztül sem mentem előtte soha.

— Mi tagadás, ő akarta, hogy így legyen. Olyasmit mondott, hogy nem szeretsz . . .

— Nem szeretlek? Ez az egy már nem igaz! Ha nem szerettelek volna, nem mentem volna hozzád. Tudod jól, hogy megkért a szolokmai jegyző is, mégis tégedet választottalak. Most is, amint meghallotta, hogy válunk, üzent, aztán maga jött, hogy ő elvesz, az ő szive még mindig a régi. Az enyém is, feleltem neki. Ha az uramtól el kell válni, nem megyek férjhez többé senkihez.

— Így mondtad?

— Így én!

— Nem értem az édesanyámat, hogy gondolhattott ilyent. De nem is ez volt a főbaj, azt hiszem. Azt hánytorgatta előttem, hogy nem tiszteled eléggé.

— Hogyne tisztelném! Kit tiszteljen az ember, ha a hites ura anyját, a tulajdon gyermeke nagyanyját nem tiszteli? Lelketlen pogány, aki egy szóval is sérti. De — és ezt jól jegyezd meg, Gáspár — én vagyok a feleséged, nekem kellett a ház asszonyának lenni és akartam is lenni. Ez eshetett neki rosszul. Megengedem, hogy az ő szemében hiba volt tőlem, de én másodszor is úgy csinálnám, ahogy először csináltam. Különben, ritkán viszen jóra, ha a fiatalok nem a maguk gazdája s nagy korukban is gyámság alatt állanak.

Datki elgondolkozott, majd, mint aki egyetért a másikkal, a fejével ráütött:

— Igazad van, Máriskó . . . És ha ezután te lennél a ház igazi asszonya, visszajönnél-e hozzám?

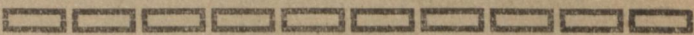
— Vissza én, még ma. Hogyne mennék . . . Melettet van az én életemnek csak fényessége. De hát anyámasszony?

— Jó asszony szegény, csak megszokta az uralkodást. Majd megbékél s belényugszik az elkülönzésbe is, így lesz a legjobb.

A kis Gáspárka kacagni kezdett és kezeit csapkodta, amint meglátott a felhőfoslányok között egy darab kék eget, melyen keresztül a nap egy kéve ragyogó sugarat hajított a földre. A hitestársakra is ráragadt az öröm és boldogan fordultak vissza. Hírléder ur és a tekintetes törvénybírák várhatták őket Udvarhelyen.

Gagyhy Dénes.

(Utánnemzés tilos.)

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy Hazában,
Hiszek egy isteni örök Igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.

Ámen.

**Idegen Pénznemek
vétele és eladása!**

Károlyi-utcai Bank- és Pénzváltó Üzlet

Fokozott-utca 8. és Károlyi-utca 33. (Bejelentési hivatal ház). • Telefon 978.

